

Spoedcast - Verduurzaming

Seizoen 5

Episode 5 - 2025

SAMENVATTING

Impact gezondheidszorg

Maatschappelijk groot en urgent probleem: onze aarde warmt op. 424 ppm CO₂ – 180 - 220 ppm. CO₂ 5 – 200 jaar in de atmosfeer en terwijl wordt de aarde warmer. De aarde zelf is al gemiddeld 1,5 graad warmer tov 1850 (vooral sinds 1990) maar in Europa zitten we al aan 2,5 graden omdat de poolgebieden tot 9x sneller opwarmen dan de evenaar. Vergeet Parijs!!! Op weg naar 3,7 graden. 6 graden = smelten Noord en Zuidpool.

- Knoert van een probleem: ziekenhuizen stoten meer uit dan de luchtvaart, we creëren hopen afval en via onze geneesmiddelen hebben we heel negatieve impacten op de biodiversiteit – en er gebeurt nu heel weinig rond
- GZA ervaring: technische kennis rond duurzaamheid is echt nodig, te combineren met medisch-verpleegkundige en bedrijfseconomische kennis

Waarom is verduurzaming in ziekenhuizen en met name op de spoedeisende hulp zo belangrijk?

- Ziekenhuizen stoten rond de 5,5% (in Nederland zelfs 7%) van de CO₂ emissies van een land uit
- Heel veel sectoren zijn al heel hard aan het werk om hun emissies naar beneden te halen maar in de gezondheidszorg in België begint het nu pas te bewegen
- Gezondheidszorg – en zeker spoedgevallen – is uniek dat wij als eerste de impact van klimaat verandering gaan zien:
 - Vector gedragen ziekten van Zuid naar Noord Europa
 - Extreme weer events: bosbranden en overstromingen
 - Hitte golven: zonneslagen maar ook toename asthma, hart- en nierproblemen en geestelijke gezondheidszorg
- Artsen en verpleegkundigen hebben net zoals bij alcohol, drugs en tabak maar ook bijvoorbeeld verkeersveiligheid een maatschappelijke rol om naar een

gezondere samenleving te streven en moeten dus waarschuwen als wij zaken zien gebeuren

Wat zijn de grootste milieu-impactfactoren van ziekenhuizen waar weinig mensen bij stilstaan?

- Medische verbruiksgoederen: 40 – 45% van de CO₂ emissies
- Geneesmiddelen: 10 – 25% van de CO₂ emissies
- Geneesmiddelen in afvalwater
 - Oestrogenen
 - NSAIDS diclofenac en ibuprofen
 - Macrolide antibiotica
 - Carbamazepime

Hoe verhoudt de medische sector zich tot andere sectoren als het gaat om CO₂-uitstoot en afvalproductie?

- 13% virgin materialen
- 5 – 8% CO₂ emissies
- 4% afval

Uitdagingen en oplossingen

Wat zijn de grootste obstakels waar ziekenhuizen tegenaan lopen bij het implementeren van duurzame oplossingen?

- Strategie: geen prioriteit voor RvB
- World Economic Forum: Korte termijn: 2/10 ecologisch (extreme weather events op 2 na misinformatie en desinformatie op 1-, lange termijn 5/10 (waarvan top 4) ecologisch
- Duurzaamheid: resilience
 - Europees maken van toeleveringsketen – geopolitiek / pandemisch risico / ...
 - HR belang: 70 – 90% van jonge afgestudeerde artsen en verpleegkundigen vindt het duurzaamheidsprofiel van zijn toekomstige werkgever belangrijk!
- Zorg: nood aan gedragsveranderingen
Leeft wel bij heel wat artsen en verpleegkundigen – en ook steeds meer bij patiënten
Green Team initiatieven
- Nood aan connectie van de top-down en bottom-up initiatieven → heel snel vooruitgaan

Kun je enkele concrete voorbeelden geven van ziekenhuizen die al succesvol stappen hebben gezet richting verduurzaming?

- Energie – 30 – 35% besparing
- Materialen: herbruikbare materialen – steriele schorten, niet steriele warmtejassen, hoedjes
- Circulaire hechtsetten
- Reductie handschoenen gebruik
- Reductie IV paracetamol

Welke kleine aanpassingen kunnen ziekenhuizen direct doorvoeren die een groot verschil maken?

- Reductie handschoenen gebruik
- Reductie IV paracetamol
- Rationalisatie energie verbruik

Is er een spanningsveld tussen verduurzaming en de kwaliteit van patiëntenzorg? Hoe zorg je ervoor dat duurzaamheid geen negatieve impact heeft op de zorg?

- Ik zie geen spanningsveld tussen verduurzaming en kwaliteit van zorg, ik zie wel een spanningsveld soms met ziekenhuishygiene maar meestal met de gewoontes van artsen en verpleegkundigen. Duurzaamheid is soms ook een gedragsverandering.
- Kwaliteit: vermijden van futiele zorg
- ReCure Lab van UA veel studies: 50 – 80% acceptatie voor circulaire alternatieven, na een pilootstudie van minstens 3 maanden koos > 80% spontaan voor het circulaire alternatief

Veel ziekenhuizen kampen al met financiële uitdagingen. Is verduurzaming economisch haalbaar, en hoe kunnen ziekenhuizen dat financieren?

- Misvatting: duurzaamheid altijd duurder
- Vaak kostenbesparend
- Shared Revenue Model: besparingen door duurzaamheidsmaatregelen → 50% van een 7 jarige periode herinvesteren in duurzaamheidsinspanningen waar de business case wel negatief uitvalt

Toekomstvisie en impact

Hoe ziet een echt duurzaam ziekenhuis van de toekomst eruit volgens jou?

- Full ESG: Environmental, Sociaal (eerlijke werkgever waar medewerker graag komen werken en lange blijven werken, waar het veilig is om te werken en

werknemers gezond zijn, waar er gelijke kansen zijn, een hoog welzijn en een sterk gemeenschapsgevoel) en het Governance deel: goede raad van bestuur die onafhankelijk is, een grote accountability heeft, het bestuur transparant rapporteert, er een sterke ethiek heerst en finaal dat het ziekenhuis zijn risico's goed beheert.

- Samenwerking met eerstelijns, referentiecentra, niet medische actoren in de gezondheidszorg
- Shift van puur curatie naar een stuk preventie en bevordering van welzijn en gezondheid

Wat moet er op beleidsniveau veranderen om verduurzaming in de gezondheidszorg te versnellen?

- Strategische prioriteit: Frankrijk en Nederland wel al zo, België weinig echt in beweging bij de overheid – we zien wel dat bv. in Gent en Luik dat dit al heel actief is.
- Wetgevend kader: EU CSRD wetgeving - onduidelijk of ziekenhuizen gaan moeten voldoen of niet
- ETS 2: 2027 – gebouwen en brandstof. CO2 certificaten op brandstof en gebouwen. €48 – 340 per ton CO2 voorspelde prijs in 2030

Wat hoop je met je start-up te bereiken op de lange termijn?

- Hospitals op weg naar Net Zero te krijgen
 - -55% emissies tegen 2030
 - Net Zero tegen 2050
 - Biodiversiteit
 - Globaal duurzaam, klaar voor de toekomst, risico's goed in kaart (trouwens ook als urgentieartsen!)
- Zelf uitdaging: start up uitbouwen → scale – up, Europa, ..

Hoe kunnen mensen in contact komen om stappen te ondernemen om hun organisatie te vergroenen?

- LinkedIn pagina Net Zero Healthcare Impact heel veel leuke posts en goede ideeën
- Nzhi.eu informatie – blogs, how to decarbonize your emergency department
- Mailen brecht.detavernier@nzhi.eu of berichtje op linkedin